

Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 2., 2022 с.58

5. Використання судом як доказу відеозапису показань, зібраних під час воєнного стану: які права особи можуть бути порушені. 17.08.2022. URL:

<https://golaw.ua/ua/insights/publication/vikoristannya-sudom-yak-dokazu-vidеozapisu-pokazan-zibranih-pid-chas-voeyennogo-stanu-yaki-prava-osobi-mozhut-buti-porusheni>

Хижний Богдан Віталійович,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

**ЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ
АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ
ЗЛОЧИНІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПІДРОБЛЕННЯ
ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ТА
ФІЗИЧНИХ ОСІБ – ПІДПРИЄМЦІВ**

Виклики сьогодення, пов'язані з воєнними діями в Україні досить відчутно відображаються на загальній економіці нашої країни. Ще більш гострішою ця проблема стане після перемоги України над російськими окупантами. Попри воєнні дії в Україні злочинність не зупинилася. Це стосується і кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Одним із таких кримінальних правопорушень, які відображаються на економіці країни є кримінальне правопорушення, передбачене ст. 205-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців» [1].

Так, відповідно до статистичної інформації Офісу Генерального прокурора до Єдиного реєстру досудових розслідувань було внесено відомості щодо вчинення кримінальних правопорушень передбачених ст. 205-1 КК України, у 2019 році – 478, у 2020 році – 635, у 2021 році – 407, у 2022 році – 88, і станом на березень 2023 року – 53 факти підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців.

Попри високо стабільну кількість вчинених кримінальних правопорушень вказаної категорії, загальний відсоток направлення кримінальних проваджень до суду із обвинувальним

актом в середньому становить 31 %. Так у 2019 році направлено до суду із обвинувальним актом – 181 кримінальне провадження (38 %); у 2020 році – 233 (37 %), у 2021 році з 122 (30 %), у 2022 році – 20 (23 %) і станом на березень 2023 року – лише 5 (9%) [2].

Вказані дані ще раз підтверджують нам те, що попри воєнні дії в Україні фактів підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців не зменшується, а належне їх розслідування, встановлення винних осіб та не менш важливе – виявлення, розшуку та управління активами, отриманими від незаконних дій, потребує удосконалення.

На це звертають увагу і група дослідників Базельського інституту управління Міжнародного центру з повернення активів, які зазначають, що головним та основним пріоритетом правоохоронних органів, що спеціалізуються на розслідуванні фінансових злочинів, є постійний пошук можливості повернути незаконно отримані активи. Це дозволить ефективно позбавити винних у скоєнні таких злочинів їхніх незаконних статків і стане значним фактором стримування для потенційних злочинців. Крім того, повернення викрадених активів, зокрема отриманих в результаті корупційних правопорушень, зрештою матиме значний вплив на загальний економічний розвиток країни, оскільки такі повернені активи можуть бути використані для інвестицій в базові соціальні послуги та проекти розвитку [3].

Саме тому, з метою виявлення, розшуку та управління активами, отриманими від незаконних дій та удосконалення ефективності розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень є взаємодія із Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Національне агентство), яке є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнуто за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими [4].

Беззаперечно позитивним фактом є те, що Національне агентство може здійснювати свою діяльність щодо широкого кола кримінальних правопорушень. Не виключенням є і ст. 205-1 КК

України, яка в сукупності із іншими складами злочинів становить суспільну небезпечність економіці країни.

Оскільки, відповідно до ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України, кримінальні правопорушення, передбачені ст. 205-1 КК України є підслідністю детективів органів Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ), тому саме на них покладається обов'язок відшкодування завданих кримінальним правопорушенням шкоди, а також виявлення майна, коштів здобутих злочинним шляхом, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні. Саме тому, слідчий БЕБ повинен вчинити всі дії направлені на повне, всебічне та об'єктивне дослідження всіх обставин кримінального провадження в частині встановлення майна підозрюваного, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб.

Загальновідомо, що взаємодія буде належною лише у разі її нормативного закріплення. Водночас до лютого 2022 року це питання не було унормоване. Саме тому, позитивним у цьому аспекті є підписання спільного наказу між Національним агентством та БЕБ, який визначає Порядок взаємодії АРМА і Бюро економічної безпеки України щодо виявлення та розшуку активів». Цей Порядок визначає засади взаємодії між АРМА та БЕБ з питань:

виконання АРМА звернень БЕБ щодо виявлення та розшуку активів (коштів, майна, майнових та інших прав), на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні; виконання БЕБ запитів АРМА щодо надання інформації, необхідної для складання АРМА відповіді на запит відповідного органу іноземної держави; розгляду БЕБ інформації АРМА щодо ознак кримінальних правопорушень, виявлених ним під час виконання визначених законом функцій та повноважень АРМА, інших питань, пов'язаних з виконанням повноважень АРМА [5].

Отже, вважаємо, що при розслідуванні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 205-1 КК України слідчі БЕБ повинні у повному обсязі використовувати можливості Національного агентства з метою розшуку та повернення незаконно отриманих коштів, що сприятиме, загальному економічному розвитку незалежної України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування : наказ Генерального прокурора від 30 черв. 2020 р. № 299. *Офіс Генерального прокурора* : URL:

<https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

3. Розшук незаконно отриманих активів: практичний посібник. Базель: *Базельський інститут управління, Міжнародний центр з повернення активів*, 2015 (оригінал, англійська мова) / 2016 (переклад українською мовою). С. 19. URL: https://baselgovernance.org/sites/default/files/2019-01/tracing_illegal_assets_Ukrainian.pdf.

4. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10 лист. 2015 р. № 772-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2016, № 1, ст.2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text>

5. Про затвердження Порядку взаємодії АРМА і Бюро економічної безпеки України щодо виявлення та розшуку активів : Наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Бюро економічної безпеки України від 22 лют. 2022 р. № 54/50. *Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0507-22#Text>

Цуцкірідзе Максим Сергійович,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент

УМОВИ ДОПУСТИМОСТІ ВИКОРИСТАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАСТОСУВАННЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ЗАСОБІВ ПІЗНАННЯ

У процесі доказування конкретні факти дійсності фіксуються шляхом застосування засобів пізнання певними суб'єктами. Зазначені суб'єкти є учасниками досудового розслідування, що наділені владними повноваженнями, і саме до їх функцій відноситься пізнання обставин кримінального правопорушення. Пізнання зазначених обставин у кримінальному провадженні здійснюється шляхом доказування, що є змістом кримінальної процесуальної діяльності. Ці засоби спрямовані на фіксацію одних і тих же обставин кримінального правопорушення (доказової інформації) як слідчими, так і співробітниками оперативних підрозділів. У практиці досудового розслідування і судового розгляду виникають проблемні ситуації, пов'язані з допустимістю даних, здобутих в результаті оперативно-розшукових заходів (аналогічним відповідним НСРД) до внесення відомостей до ЄРДР, як доказів у кримінальному провадженні.